

# Právo na zapomnění v prostředí internetu

## The Right to be Forgotten on the Internet

*Mgr. Jana Jůzová / Ústav informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze (Institute of Information Studies and Librarianship, Faculty of Arts, Charles University in Prague), U Kříže 8, 158 00 Praha 5 – Jinonice, Česká republika*

### Resumé:

Studie *Právo na zapomnění v prostředí internetu* vychází ze stejnojmenné diplomové práce<sup>1</sup> autorky a zabývá se aplikací práva na zapomnění v prostředí internetu. Právo na zapomnění je dovozeno z rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. května 2014 ve věci *Costeja versus Google Spain*, ve které uspěl Mario Costeja Gonzáles jako první uživatel internetu se žádostí o odstranění nelichotivých informací o své osobě z výsledků vyhledávání vyhledávače *Google*. Vznikl tak významný precedent, který bude mít v budoucnu velký vliv na vyhledávání informací na internetu, neboť od vynesení tohoto rozsudku o odstranění údajů o své osobě může požádat každý evropský uživatel internetu. Cílem studie je analýza práva na zapomnění v kontextu vyhledávání informací na internetu neboli práva být zapomenut v evropském internetovém prostředí – tedy ne být internetovým vyhledávačem po zadání standardního vyhledávacího dotazu vyhledán internetovým vyhledávačem, což má sloužit k ochraně osobnosti uživatele internetu a jeho dobré pověsti.

**Klíčová slova:** právo na zapomnění, Google, internetové vyhledávače, ochrana osobních údajů, právo na informace, svoboda projevu, přístup k informacím

### Summary:

The study *The Right to be Forgotten on the Internet* is based on the diploma thesis of the same title by the author and applies to the application of the right to be forgotten on the Internet. The right to be forgotten is inferred from the judgment of the *European Court of Justice* on 13 May 2014 in the case *Costeja versus Google Spain*, where an Internet user named Mario Costeja Gonzáles first succeeded with a request of removal of unflattering information about himself from results of the search engine *Google*. Thus an important precedent has been created that will have a big impact on seeking information on the Internet in the future, as since the pronouncement of the judgment any European Internet user can demand the removal of his personal data. The study aims to analyze the issue of the right to be forgotten in the context of searching for information on the Internet in the European Internet environment – it means not to be searched on the default search query by the web browser. This is intended to protect the personality of Internet users and their reputation.

**Keywords:** right to be forgotten, Google, internet search engines, personal data protection, the right to information, freedom of expression, access to information

## 1 Úvod

Každý převratný vynález či průlomové médium odněpaměti utvářely naši společnost, mezilidské vztahy a pracovní návyky. Internet se však od „tradičních“ médií, jako jsou např. knihtisk, telegraf či rozhlas, diametrálně odlišuje zejména v rychlosti, s jakou tak

<sup>1</sup> Dostupná zde: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/160223>.

činí. Exponenciálně roste zejména množství informací zveřejňovaných na internetu, což s sebou na jedné straně přináší problém autorských práv, důvěryhodnosti informací a jejich zastarávání, na straně druhé pak nutnost zabezpečit soukromí uživatelů a ochranu jejich osobních údajů.

Další důležitou otázkou současné doby je organizace webu a zpřístupňování informací v něm obsažených. Tyto činnosti nesmí ohrožovat základní pilíře demokracie jako je svoboda projevu či právo na informace. Podobné etické problémy byly v moderní historii lidstva zastoupeny vždy, avšak s nástupem digitálního věku získávají zcela nový rozměr. Na druhé straně se také nabízejí nové možnosti jejich řešení.

Moderní technologie umožňují využívat osobní údaje uživatelů internetu v nebyvalém rozsahu, a to nejen v případě orgánů veřejné moci, ale i soukromých společností. Fyzické osoby zveřejňují své soukromé údaje stále častěji a ve stále větší míře a činí tak často také v globálním měřítku. Výrazným způsobem se tím mění ekonomika společnosti i společenský život jednotlivce, je proto nezbytné systematicky budovat prostředí internetu jako důvěryhodné. Nedostatek důvěry totiž může vést k tomu, že se spotřebitelé nejen zdráhají nakupovat online, ale i využívat všech služeb dostupných na internetu.

Informace zveřejněné na internetu mají mnohem větší dosah než srovnatelné informace publikované pouze offline, protože dochází k jejich sdílení větším množstvím čtenářů. Na rozdíl od publikování v analogových médiích jsou navíc online informace dostupné dlouhodobě a nepodléhají přirozenému stárnutí a zapomnění. Každý uživatel internetu vědomě i nevědomky zanechává výraznou a těžko kontrolovatelnou digitální stopu. Digitální stopa je vlastně nezbytnou podmínkou toho, aby jednatel mohl plně využívat informace, zboží či služby, které internet dnes nabízí. Tím se však osobní informace stávají velmi zranitelnou a současně dobře placenou komoditou a je nezbytné pečlivě reglementovat nakládání s nimi, podmínky jejich shromažďování, uchovávání a v neposlední řadě i odstraňování.

Tato studie se zabývá velice aktuální a poněkud kontroverzní problematikou, a sice aplikací práva na zapomnění v prostředí internetových vyhledávačů. Bude zde popsán soudní spor Costeja versus Google Spain, jehož rozsudek uvedl právo na zapomnění do praxe, a dále bude definováno samotné právo na zapomnění, jeho přínosy i rizika.

## 2 Kauza Costeja versus Google Spain a její dopad do budoucna

### 2.1 Podstata soudního sporu

Důležitý precedent, související s problematikou upravenou Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, má původ ve stížnosti pana Maria Costeji Gonzálese u španělského Úřadu pro ochranu osobních údajů (Agencia Española de Protección de Datos – dále jen AEPD). Jeho stížnost se týkala skutečnosti, že kdykoliv zadal své jméno do vyhledávače Google, objevily se ve výsledku vyhledávání dvě zprávy deníku La Vanguardia o nuceném prodeji jeho domu kvůli dluhům na sociálním pojištění datované k roku 1998.

Protože dluhy už dávno uhradil, považoval oznámení v internetové verzi španělského deníku, objevující se i po více než deseti letech od zveřejnění na prvních místech mezi výsledky vyhledávání na Googlu, za naprosto irelevantní a zastaralé, a navíc porušující jeho právo na soukromí.

Mario Costeja González požadoval následující:

1. aby obě oznámení o nuceném prodeji byla odstraněna z originální webové stránky,
2. aby Google odstranil link k osobním údajům, které se ho týkají.

V případě prvního požadavku úřad AEPD, který p. Costeju zastupoval, u španělského soudu neuspěl, neboť Španělsko přijalo odchylku od směrnice 95/46/ES pro zpracování osobních údajů prováděné výlučně pro účely žurnalistiky nebo uměleckého či literárního projevu. Poté se tedy zastupující agentura obrátila na společnosti zodpovědné za zprostředkování informací ve Španělsku – Google Spain SL a Google Inc., kterým bylo rozsudkem Soudního dvora Evropské unie (dále jen SDEU) ze dne 13. května 2014 nařízeno, aby z výsledků vyhledávání odstranily tuto informaci v souvislosti se jménem p. Costeji. Vznikl tak důležitý precedent, který bude mít v budoucnu veliký vliv na vyhledávání informací na internetu, neboť od vynesení tohoto rozsudku o odstranění údajů o své osobě může požádat každý evropský uživatel internetu<sup>2</sup> [Slanina, 2014]. Rozsudek SDEU zároveň představuje zcela nový koncept pro oblast internetového prostředí – tzv. právo na zapomnění.

Španělský soud tehdy postoupil kauzu Soudnímu dvoru Evropské unie s těmito konkrétními otázkami:

- a) zda se právní předpisy EU vztahují na společnost Google Spain vzhledem k tomu, že server zpracovávající data se nachází v USA,
- b) zda se směrnice EU 46/95/ES o ochraně dat vztahuje na vyhledávače jako je Google,
- c) zda má jedinec právo požadovat, aby jeho osobní údaje byly odstraněny z dosahu vyhledávače (neboli zda má právo na zapomnění).

Ve svém rozsudku SDEU stanovil:

- a) K otázce teritoriality směrnic EU: I v případě, že se fyzický server pro zpracování dat nachází mimo Evropu, se pravidla EU vztahují na provozovatele internetových vyhledávačů, pokud vlastní v členském státě EU pobočku či dceřinou společnost zabývající se prodejem reklamní plochy, kterou nabízí vyhledávač.
- b) K otázce vztahování se pravidel EU o ochraně osobních údajů vyhledávače: Vyhledávače jsou dohlážitelé nad osobními údaji. Google proto nemůže uniknout své povinnosti před evropským právem při nakládání s osobními údaji tím, že říká, že je pouhý vyhledávač. Právní předpisy EU o ochraně osobních údajů se na něj vztahují stejně jako právo na zapomnění.
- c) K právu na zapomnění: Fyzické osoby mají za určitých podmínek právo požadovat po vyhledávači, aby odstranil spojení obsahující osobní údaje dané osoby. Toto platí v případě, že je informace nepřesná, nedostatečná, irelevantní či nadbytečná<sup>3</sup>. Soud stanovil, že v tomto konkrétním případě zasahování do práva osoby na ochranu osobních údajů nemůže být odůvodněno pouhým ekonomickým zájmem vyhledávače. Současně SDEU jasně stanovil, že právo na zapomnění není absolutní, nýbrž vždy musí být v rovnováze s jinými základními právy, jako je např. svoboda projevu a sdělovacích médií<sup>4</sup>. Je nutné zvážit případ od případu, brát v úvahu typ informací a jejich citlivost vzhledem k soukromému životu jedince, ale i zájem veřejnosti na přístup k těmto informacím. Role osoby žádající o výmaz ve veřejném životě zde může být také rozhodující<sup>5</sup>.

<sup>2</sup> O vymazání osobních údajů je možné požádat formulářem dostupným zde: [https://support.google.com/legal/contact/lr\\_eudpa?product=websearch](https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch).

<sup>3</sup> Odstavec 93 rozsudku.

<sup>4</sup> Odstavec 85 rozsudku.

<sup>5</sup> Viz Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-131/12>.

## 2.2 Aplikace směrnice EU o ochraně osobních údajů a zákona o ochraně osobních údajů v rozsudku

SDEU vycházel při řešení otázky, zda lze internetový vyhledávač považovat za správce osobních údajů, z textového výkladu Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES ze dne 24. října 1995, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Ta ve svém čl. 2 písm. b) definuje zpracování osobních údajů jako „jakýkoliv úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji“ a uvádí příklady činností, které jsou považovány za zpracování osobních údajů. Jedná se zejména o jejich shromažďování, zaznamenávání, uspořádávání, uchovávání, vyhledávání, použití, přenášení, šíření, zpřístupňování apod., což jsou činnosti typické pro funkci internetového vyhledávače. Vyhledávač definuje účel tohoto zpracování, kterým je indexování pro funkčnost systému vyhledávání a následné řazení výsledků, a proto je ve smyslu směrnice 95/46/ES i českého zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a změně některých zákonů, jednoznačně správcem těchto údajů. Internetové vyhledávače navíc ovlivňují způsob, jakým informace vnímáme, a umožňují sestavení profilu člověka na základě zadání jeho jména a příjmení.

Postavení internetového vyhledávače jako správce osobních údajů označila ve svém stanovisku již v roce 2008 pracovní skupina zřízená podle článku 29 směrnice 95/46/ES<sup>6</sup>. Tato pracovní skupina rozlišuje, kdy působí vyhledávač jako správce údajů svých uživatelů a kdy jako správce údajů sesbíraných při indexování, což je právě případ výše uvedeného rozsudku. V obou případech stanovuje soubor odpovědností pro provozovatele vyhledávačů, přičemž si klade za cíl najít rovnováhu mezi oprávněnými obchodními potřebami provozovatelů vyhledávačů a ochranou osobních údajů uživatelů internetu.

Jsou-li vyhledávače interpretovány jako správci osobních údajů, musí plnit povinnosti, které jim ukládá směrnice 95/46/ES i zákon o ochraně osobních údajů. Především se jedná o zákonné zdůvodnění zpracování údajů, kdy však nedochází ke zpracování dat na základě předchozího souhlasu nebo z důvodu plnění smlouvy, jelikož subjekty údajů podléhající zpracování nejsou předem známy. V případě vyhledávačů jednoznačně jde o zpracování údajů podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů, který umožňuje zpracovávat údaje tehdy, když je to nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, což je i důvod, kterým se ve svém rozsudku zabýval SDEU<sup>7</sup>.

Zákonným důvodem pro zpracování by mohl být i fakt, že se jedná o oprávněně zveřejněné osobní údaje podle § 5 odst. 2 písm. d). Zveřejněný údaj je dle § 4 písm. l) takový údaj, který je zpřístupněný hromadnými sdělovacími prostředky nebo jiným veřejným způsobem. Mezi takové způsoby patří i publikace na internetu [Kučerová, 2012]. Problémem při plošném zpracovávání informací umístěných na internetu je však především to, že není možné zajistit, aby nedocházelo ke zpracování také nezákonně zveřejněných osobních údajů.

Ještě problematičtější se v této souvislosti jeví zpracování citlivých osobních údajů, protože ze stejných důvodů se jim rovněž nelze vyhnout. § 9 zákona nenabízí žádnou možnost legalizace jejich zpracování, která by byla aplikovatelná na situaci internetových prohlížečů. Veškeré zpracování citlivých osobních údajů umístěných na webových stránkách třetích stran je tak nezákonné a vyhledávač by se jim měl vyhnout. Jelikož však roboti nejsou schopni oddělit zpracování citlivých a necitlivých údajů, neměl by vyhledávač podle zákona zpracovávání jakýchkoliv údajů vůbec provádět [Míšek a Harašta, 2015].

<sup>6</sup> Dostupné z: [http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148\\_cs.pdf](http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_cs.pdf).

<sup>7</sup> Odstavec 73 rozsudku.

Společnost Google se tedy logicky snažila zabránit tomu, aby byla rozsudkem SDEU označena za správce údajů sesbíraných na webových stránkách třetích stran<sup>8</sup>. Bylo však jasně stanoveno, že činnost vyhledávačů má na právo na soukromí uživatelů internetu takový vliv, že je nelze vyloučit z rozsahu pojmu správce údajů<sup>9</sup>. Další povinností správce údajů je dle zákona<sup>10</sup> povinnost informovat subjekt údajů o probíhajícím zpracování a o jeho specifikaci, což je však vzhledem k nespécifikovanému počtu neznámých subjektů údajů jen velmi těžko realizovatelné. Možným řešením by bylo patřičné oznámení na webových stránkách vyhledávače<sup>11</sup>. Stejně problematická je v tomto případě i povinnost správce osobních údajů na žádost subjektu údajů sdělit, jaké údaje zpracovává a jakým způsobem<sup>12</sup>.

Nejjednodušším způsobem, jak může subjekt údajů zjistit, které informace o něm vyhledávač indexováním zpracovává, je zadání svého vlastního jména a kontrola zobrazených výsledků. Aby však byla naplněna zákonná povinnost, měl by mít subjekt údajů přístup ke svým osobním údajům v podobě, která není zatížena jeho vlastními preferencemi ve vyhledávání. Podle odborných názorů lze tuto situaci vyřešit tak, že by na internetové vyhledávače mělo být nahlíženo dle § 3 – § 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, jako na poskytovatele služeb informační společnosti, kteří mají podle této právní úpravy omezenou odpovědnost za obsah, nacházející se v oblasti sféry jejich vlivu [Míšek a Harašta, 2015].

### 2.3 Definice práva na zapomnění

Právo na zapomnění či právo být zapomenut je právní koncept projednaný a uvedený do praxe v Evropské unii a Argentině. Vzniklo na základě přání jednotlivců „určit vývoj svých životů autonomním způsobem, aniž by byli trvale či periodicky stigmatizováni následkem konkrétní akce v minulosti“. Existují obavy o vliv tohoto konceptu na právo na svobodu projevu, o jeho interakce s právem na soukromí, a také z toho, zda nastolením cenzury a pozměněním historie neutrpí kvalita internetového obsahu. [Wikipedia, 2015]

Podle vyjádření Evropské komise se nejedná o úplně nový koncept. Principiálně je zahrnut již v článku 12 směrnice 95/46/ES: „Osoba může požádat o vymazání osobních dat, pokud tato data již není potřeba dále uchovávat.“ V případě, že pominul legitimní důvod dotčená osobní data nadále uchovávat, je tedy jejich správce povinen odstranit je ze systému. Přesto je právo na zapomnění důležitým mezníkem v zobrazování informací na internetu, neboť významným způsobem zasahuje do činnosti vyhledávačů a jejich algoritmů.

Návrh nové směrnice EU o ochraně osobních údajů posiluje právní jistotu práva na zapomnění a vymezuje jeho základní principy:

- a) Právní předpisy EU o ochraně osobních údajů se musí vztahovat i na vyhledávače umístěné mimo členské státy EU.

<sup>8</sup> Odstavec 22 rozsudku.

<sup>9</sup> Odstavec 38 rozsudku.

<sup>10</sup> § 11 zákona o ochraně osobních údajů.

<sup>11</sup> Majitelé a provozovatelé webových stránek, které používají nástroje společnosti Google, jako je např. služba AdSense, mají nyní v souladu se směrnicí EU o ochraně osobních údajů nově povinnost informovat své uživatele, že jejich webové stránky používají k poskytování služeb, personalizaci reklam a analýze návštěvnosti soubory cookie, které jsou sdíleny se společností Google. Vzhledem ke své komplikovanosti a určité absurditě tohoto sdělení (neboť je pro účely směrnice stejně nedostačující) bývá někdy nařízením posměšně nazýváno „sušenkovým zákonem“.

<sup>12</sup> § 12 zákona o ochraně osobních údajů.

- b) Komise navrhla zvrátit důkazní břemeno: je na společnosti shromažďující údaje – nikoliv na jednotlivci – aby dokázala, že údaje nemohou být vymazány, protože jsou stále ještě relevantní.
- c) Bude vytvořen závazek pro správce dat, který je zveřejnil, aby informoval třetí stranu o skutečnosti, že jednotlivce chce data vymazat. Evropský parlament navíc navrhuje, aby správce byl povinen zajistit smazání těchto dat.
- d) Orgán pro ochranu osobních údajů bude oprávněn společností, která nerespektuje právo na zapomnění, uložit pokutu až do výše 2 % jejího celosvětového ročního obrátu.
- e) Právo na zapomnění může být omezeno např. výkonem práva svobody projevu, v zájmu veřejného zdraví nebo v případech, kdy jsou data uchovávána z historických, statistických či vědeckých důvodů.

Kořeny práva na zapomnění lze nalézt ve francouzském právu, které uznává „le droit à l'oubli“, do angličtiny překládané jako „right to oblivion“. Umožňuje usvědčenému zločinci, který si odpykal trest a byl rehabilitován, vznést námitku proti zveřejnění faktů jeho odsouzení a uvěznění. V USA je naopak zveřejnění něčí kriminální minulosti podpořeno prvním dodatkem Ústavy. Kritici práva na zapomnění proto často poukazují na skutečnost, že přijetím práva na zapomnění dochází k rozšiřování propasti mezi evropským a americkým právem.

## 2.4 Vliv rozsudku v evropském měřítku

SDEU svým rozsudkem přiznal subjektu údajů právo požadovat po vyhledávací odstranění odkazů, které způsobují porušení jeho práva na ochranu soukromí a osobních údajů, a které se zobrazí po zadání jména subjektu. Tento výrok je klíčovým bodem celého rozhodnutí a směřují k němu i výroky o místní příslušnosti a právní povaze internetových vyhledávačů. Přestože je judikát průlomový ve smyslu vztahu práva na zapomnění a internetového prostředí, v navrhované novele evropského nařízení o ochraně osobních údajů je právo na zapomnění zmiňováno v podstatně širším rozsahu, než zakládá rozsudek SDEU.

SDEU rozhodl, že zpracování údajů internetovým vyhledávačem je odlišné od zpracování, které provádí provozovatelé zdrojových internetových stránek, jež vyhledávač indexuje<sup>13</sup>, a může zasáhnout do práv subjektu údajů i tehdy, když je zveřejnění informací na webové stránce v souladu se zákonem, anebo dokonce ze zákona povinné. Povinností vyhledávačů se nově stává analýza, zda konkrétní odkaz, který se zobrazuje při zadání jména fyzické osoby, je nebo není porušením jejího práva na ochranu soukromí a osobních údajů. Úkolem vyhledávačů je tedy vyhodnocovat konkrétní žádosti o odstranění odkazů z výsledků vyhledávání a individuálně posuzovat zásah do práv uživatelů internetu<sup>14</sup>.

Vyhledávače jsou povinny za tímto účelem vyhodnocovat obsah jednotlivých webových stránek a co možná nejpřesněji se seznámit se skutkovým stavem dané situace. Z ekonomických důvodů může teoreticky hrozit, že bude opomíjeno právo na přístup k informacím, protože se vyhledávačům nevyplatí provádět takto složité šetření a raději každou žádost o vymazání odkazu z výsledků vyhledávání vyřídí kladně.

Společnost Google se však ke své nové povinnosti postavila velice zodpovědně. Z praktického hlediska vedla kauza ke zprovoznění nových systémů pro požadavky uživatelů internetu na vymazání jejich osobních údajů z výsledků vyhledávání, a to

<sup>13</sup> Odstavec 83 rozsudku.

<sup>14</sup> Odstavec 81 rozsudku.

nejen u společnosti Google, nýbrž i u dalších, jako jsou např. Bing nebo Yahoo. Online formulář Googlu je přístupný jednotlivcům z 28 členských zemí EU, kteří tak mohou požádat o odstranění odkazů na konkrétní informace, které považují za „neadekvátní, irelevantní nebo nadále nerelevantní“. Google vytvořil tým právních expertů, kteří posuzují právoplatnost požadavku v každém jednotlivém případě podle různých kritérií, jako je stáří materiálu nebo veřejný zájem na zpřístupnění jeho obsahu. Dále jmenoval kontrolní skupinu sestavenou z akademiků, právníků a technologických expertů, jejichž úkolem je řešení praktických překážek vznikajících v souvislosti s aplikací práva na zapomnění.

V případě schválení žádosti pošle Google zprávu webmasterovi stránek s informací, že článek byl z vyhledávače Google odstraněn a nebude mít nadále žádnou spojitost se jménem žadatele. Vlastní informace však stále zůstává v online prostoru a může být vyhledána vyhledávačem na základě jiného vyhledávacího dotazu. Konkrétní článek (nebo jiný materiál) tedy není „zapomenut“, avšak je o něco obtížnější ho vyhledat.

## 2.5 Uplatnění práva na zapomnění

Vyhledávač podle SDEU „hraje rozhodující roli v globálním šíření uvedených údajů, neboť je činí přístupnými všem uživatelům internetu provádějícím vyhledávání na základě jména dotčené osoby, včetně uživatelů internetu, kteří by jinak nenašli webovou stránku, na které byly uvedené údaje zveřejněny“<sup>15</sup>. Má nepochybně klíčovou roli při zpřístupňování obsahu internetu. V případě osobních údajů jeho činnost významným způsobem zasahuje do soukromí uživatelů internetu, protože na internetu mohou tyto údaje být uloženy trvale. Dopad na soukromí je zde tedy mnohem závažnější vzhledem k tomu, že informace dříve v tradičních médiích postupně podléhaly zapomnění. Na druhou stranu je dnes odpovědnost za obsah informací, včetně osobních údajů, u poskytovatelů služeb v informační společnosti podstatně snížena. Tento rozpor, týkající se zejména nakládání se soukromými údaji na internetu, vyvolává složité otázky, zásadním způsobem proměňuje vztah společnosti k soukromí jednotlivce, jeho dobrému jménu a pověsti a rozděluje americké a evropské pojetí práva na ochranu osobních údajů.

Stručné shrnutí hlavních zásad při uplatňování práva na zapomnění vyplývajících z rozsudku SDEU:

1. Vyhledávače jsou označeny jako správci osobních údajů.
2. Je třeba vždy hledat rovnováhu mezi základními právy a požadavky uživatelů.
3. Výmaz z výsledků vyhledávání má mít pouze omezený vliv na přístup k informacím.
4. Nedochozí k odstranění informací z originálních zdrojů.
5. Subjekty údajů nemají povinnost kontaktovat originální webovou stránku.
6. Subjekty údajů mají nárok požádat o vymazání z výsledků vyhledávání.
7. Požadavek na výmaz z výsledků vyhledávání je limitován účinností na konkrétním území.
8. Veřejnost bude o vyjmutí konkrétních odkazů ze seznamu výsledků vyhledávání informována.
9. Editoři webových stránek budou informováni o vyjmutí konkrétních odkazů ze seznamu výsledků vyhledávání.

Jak již bylo zmíněno, aplikace práva na zapomnění neumožňuje žádat odstranění celého indexovaného obsahu ve vztahu k zadanému vyhledávacímu dotazu. Vymazání

<sup>15</sup> Odstavec 36 rozsudku.

odkazu je možné požadovat pouze v případě, kdy je zadaným dotazem jméno konkrétní fyzické osoby. V současné informační společnosti bohužel dochází i k případům, kdy vinou medializace některých soudních případů jsou během trestního řízení zveřejněny takové informace, které mohou obžalovaného v budoucnu poškozovat i v případě, kdy je zproštěn obvinění. K otázce takové medializace se v minulosti vyjádřil i Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud) ve svém judikátu pod sp. zn. 30 Cdo 4280/2011 ze dne 3. 7. 2012<sup>16</sup> v rámci kompenzačního řízení podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Nejvyšší soud zde dovodil, že medializace trestního řízení může být pouhým „důsledkem zásady veřejnosti trestního řízení“ a v takovém případě „nelze přičítat státu k tíži, že princip presumpce nevinoty byl narušen sdělovacími prostředky, či dokonce že jimi byl narušen ve značné míře“. Medializací kauzy tak může dojít ke značné újmě na právech obviněného či žalovaného, neboť informace, které vedly k faktické negaci presumpce nevinoty, jsou na internetu dostupné i po zprošťujícím rozsudku.

Pro úspěšné uplatnění nároku plynoucího z práva na zapomnění je nezbytné rozlišit několik různých situací:

1. Medializovaná kauza zatím nedospěla k pravomocnému rozhodnutí a v takovém případě převládá právo veřejnosti na informace v míře přípustné právními předpisy.
2. Medializovaná kauza dospěla k osvobuzujícímu rozsudku a v tomto případě převládá právo jednotlivce, který byl zproštěn obžaloby, na ochranu soukromí.
3. Medializovaná kauza dospěla k odsuzujícímu rozsudku a v tomto případě převládá právo veřejnosti na informace v míře přípustné právními předpisy.
4. Medializovaná kauza dospěla k odsuzujícímu rozsudku, který byl ale zahlazen, a v tomto případě převládá právo jednotlivce, jehož odsuzující rozsudek byl zahlazen, na ochranu soukromí.

V případě rozsáhlé medializace je požadavek na odstranění údajů o obžalovaném, který byl zproštěn obžaloby, z výsledků vyhledávání jednoznačně zákonným prostředkem, který mu může výrazně prospět [Míšek a Harašta, 2015].

Ne vždy se však musí jednat přímo o trestný čin. Některé události či fakta ze soukromého života nemusí být vhodné např. pro uvedení do pracovního životopisu<sup>17</sup>. Uživatelé nyní díky právu na zapomnění mohou sami rozhodnout, které informace o nich budou zpřístupněny ve vyhledávači. Právo na vymazání z výsledků vyhledávání mohou stejně dobře uplatnit např. oběti domácího násilí, jejichž jména se často objevují v novinových článkách v souvislosti s násilníky, žadatelé o azyl, nebo třeba pachatelé drobných přešlapků, kteří mají ve Velké Británii podle Zákona o rehabilitaci pachatelů z roku 1974 (Rehabilitation of Offenders Act<sup>18</sup>) nárok na rehabilitaci po uplynutí určité lhůty (např. 2 roky při vězení do 6 měsíců). Tato rehabilitace jim pomáhá při znovuzapojení do společnosti, nalezení zaměstnání, získání pojištění apod.

<sup>16</sup> Dostupný z: <http://kraken.slv.cz/30Cdo4280/2011>.

<sup>17</sup> Sergey Brin a Larry Page, zakladatelé Googlu, mají poněkud odlišný názor, jak se vyjádřili v knize *The Google Story* od Davida A. Vise: „...pokud online fotky nebo komentáře kandidátů nejsou projevem závažné charakterové vady, obecně jim je nijak nevytýkáme. Nezapomínejme, že je přijímáme kvůli jejich vášni a vášniví lidé často na internetu zanechávají extravagantní stopu. Jde o důkaz toho, že zbožňují digitální média, což je v dnešním světě důležitá vlastnost.“ V citátu byl použit překlad Jaroslavy Kočové z českého vydání této knihy.

<sup>18</sup> Dostupný z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/53>.



Již před tímto rozsudkem disponoval Google filtračním mechanismem, který umožňoval na základě žádosti nezobrazovat rodná čísla, čísla bankovních účtů, kreditních karet, obrázky podpisů apod. S možností rozsáhlejší kontroly osobních údajů na webu se však občané budou cítit bezpečněji při využívání různých digitálních služeb, v něž mají nyní velmi nízkou důvěru. Uživatelé se domnívají, že společnosti používají jejich osobní data způsobem, který nemohou kontrolovat ani ovlivnit. Např. 78 % z nich se domnívá, že poskytovatelé služeb mají příliš mnoho informací o chování uživatelů a jejich preferencích. 6 z 10 obyvatel EU uvádí, že nezveřejňování osobních údajů považují za důležité téma, téměř ¼ občanů by si přály schválit sběr a zpracování svých osobních údajů a pouze 22 % občanů plně důvěřuje internetovým společnostem provozujícím vyhledávače, e-mailové služby a sociální sítě [Evropská komise, 2011].<sup>19</sup>

## 2.6 Omezení práva na zapomnění

Právo na zapomnění je součástí ochrany osobních údajů, není však absolutní. Je třeba ho vyvážit právem na svobodu projevu a právem na informace. To je důvod, proč rozsudek právo na zapomnění omezuje, a vždy zvažuje, zda neexistuje veřejný zájem na zveřejnění kompletních odkazů na určitý online obsah. Podle SDEU může být právo na zapomnění uplatněno tam, kde jsou informace nepřesné, nedostatečné, irelevantní či nadbytečné pro zpracování dat. To znamená, že společnost provozující vyhledávač musí hodnotit zvlášť případ od případu. Hodnocení vždy musí posoudit zájem osoby podávající žádost a veřejné právo na informace. Rozhodnutí rozhodně nenabádá k plošnému odstraňování výsledků vyhledávání z webu jen proto, že jsou pro uživatele nevyhovující.

Podle názoru Petera Fleischera<sup>20</sup>, ředitele sekce ochrany soukromí uživatelů Google, bude zapotřebí hlubší veřejná debata o tom, jaká omezení by měla být v souvislosti s právem na zapomnění přijata, a především jaký vliv by toto právo mělo mít na hostinové platformy a vyhledávače. Vyvážená a přiměřená aplikace práva na zapomnění by podle něj měla být založena na těchto principech:

1. Uživatelé internetu by měli mít právo na přístup, opravu, odstranění nebo přesunutí dat, která sami publikovali online.
2. Uživatelé by neměli mít automatické právo na smazání obsahu, který o nich zveřejnili ostatní, protože právo na soukromí nemůže převážit nad svobodou projevu.
3. Zprostředkovatelé webových služeb hostují nebo prohledávají obsah webových stránek, ale nevytvářejí ho ani nezkontrolují, a proto by neměli být využíváni jako nástroje cenzury na webu [Fleischer, 2012].

## 2.7 Kritika práva na zapomnění

Nové ustanovení práva na zapomnění rovněž zahájilo po celé Evropě debatu o tom, zda a do jaké míry by mohl či měl být internet regulován. Odpůrci práva na zapomnění se obávají toho, že požadavky na odstraňování odkazů z internetových vyhledávačů zapříčiní nastolení cenzury internetu. Své kritiky má i fakt, že komerční společnosti provozující vyhledávače musí nyní zaujímat roli soudců v klíčových otázkách rovnováhy

<sup>19</sup> Zdroj: Attitudes on Data Protection and Electronic Identity in the European Union: *Report*. Dostupný z: [http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/eb\\_special\\_359\\_340\\_en.htm#359](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_359_340_en.htm#359).

<sup>20</sup> Dostupný z: <http://peterfleischer.blogspot.cz/2012/01/right-to-be-forgotten-or-how-to-edit.html>.

základních práv člověka. Celá soudní pře pak představuje především konflikt mezi společenskými hodnotami, právem na informace a právem na soukromí.

Zavedením práva na zapomnění také dochází k prohloubení propasti mezi americkým a evropským právem, kde již historicky panuje odlišné společenské klima týkající se otázek základních práv: zatímco v USA je větší váha přikládána právu na svobodu projevu zakotvenému i v prvním dodatku Ústavy, v Evropě v tomto ohledu vítězí právo na soukromí. Nalezení rovnováhy mezi těmito právy proto zasahuje daleko za právní sféru, spíše je třeba při jejím hledání zapotřebí vycházet z kulturních a společenských kořenů.

### 2.7.1 Právo na zapomnění versus svoboda projevu

SDEU ve svém rozsudku nepozvedl právo na zapomnění nad ostatní práva, jako je např. svoboda projevu nebo svoboda sdělovacích prostředků. Naopak, jasně stanovil, že právo na smazání osobních údajů není absolutní, má jasně definované meze a může být aplikováno pouze tehdy, když uložení osobních údajů již není nezbytné nebo se stalo irelevantním z hlediska původního účelu, pro který byla data shromážděna či zpracována. Odstranění irelevantních a zastaralých odkazů navíc není rovno smazání obsahu. Je třeba dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi oprávněným zájmem uživatelů internetu a základními právy člověka. Tato rovnováha může záviset na povaze dotčených informací, jejich citlivosti pro soukromý život osoby a veřejného práva na tyto informace. Právo na zapomnění rozhodně nemá činit významné osoby méně významnými či krýt pachatele trestných činů.

Samotná kauza Costeja versus Google Spain poskytuje v bodě 88 rozsudku tento příklad: Soud sice nařídil společnosti Google smazat přístup k informacím dnes již považovaným španělským občanem za irelevantní, ale nenařídil, aby byl obsah novin změněn v zájmu ochrany osobních údajů. Údaje o panu Costejovi jsou tak stále dohledatelné, avšak již ne všudypřítomné. Navrhovaná novelizace směrnice EU o ochraně osobních údajů přesně tímto způsobem posiluje možnost jedince spravovat své osobní údaje, ale zároveň výslovně chrání svobodu projevu a sdělovacích prostředků.

Přesto je právo na zapomnění podrobováno kritice zejména ve vztahu k omezování svobody projevu. Wikimedia Foundation, provozovatel online encyklopedie Wikipedia, ve své zprávě Transparency Report<sup>21</sup> a na tiskové konferenci odsoudila odstraňování odkazů z vyhledávání, které považuje za nebezpečné pro lidskou společnost i pro svoji vlastní činnost. Zakladatel Wikipedie Jimmy Wales považuje právo na zapomnění za „hluboce nemorální“ a doslova prohlásil: „Historie je právem člověka a jednou z nejhorších věcí, které osoba může učinit, je pokusit se jinou (osobu) umlčet.“<sup>22</sup>

Rovněž Peter Fleischer připouští, že právo na zapomnění ohrožuje svobodu projevu, a sice na třech různých úrovních<sup>23</sup>:

- a) První, nejméně kontroverzní skupina zahrnuje případy, kdy např. uživatel zveřejnil svoji fotografii na Facebooku a posléze ji zase smazal. Zde může právo na zapomnění vyvíjet potřebný tlak na společnost Facebook, aby fotografie smazané uživateli nearchivovala, ale zajistila ochranu jejich soukromí tím, že je navždy odstraní.

<sup>21</sup> Dostupná z: <https://transparency.wikimedia.org/>.

<sup>22</sup> Viz článek The Telegraph dostupný z: <http://www.telegraph.co.uk/technology/wikipedia/11015901/EU-ruling-on-link-removal-deeply-immoral-says-Wikipedia-founder.html>.

<sup>23</sup> Celý příspěvek dostupný zde: <http://peterfleischer.blogspot.cz/2011/03/foggy-thinking-about-right-to-oblivion.html>.

- b) Do druhé kategorie spadají případy, kdy uživatel zveřejní fotografii, některý z jeho přátel na Facebooku ji bude sdílet na svém profilu, a posléze se bude autor fotografie domáhat jejího odstranění z obou profilů. Pokud přítel autora fotografie její smazání ze svého profilu odmítne, má k tomu být donucen? Podle navrhované směrnice EU o ochraně osobních údajů zcela jednoznačně ano, pokud tím nebude ohrožena svoboda projevu. Jinými slovy, pokud fotografie nebyla použita s novinářským, literárním či uměleckým záměrem. Zde by pravděpodobně Facebook musel před příslušným kontrolním orgánem dokázat, že ona fotografie na profilu přítele byla sdílena za účelem objektivní žurnalistiky, jinak se přítel při jejím neodstranění vystavuje hrozbě pokuty ve výši až 1 000 000 € nebo 2 % svého celosvětového ročního příjmu.
- c) Nejméně závažnější obavy o svobodu projevu pochopitelně vyvolává třetí kategorie žádostí o odstranění dat, kdy uživatel požádá o odstranění fotografie, příspěvku apod., který o něm zveřejnil jiný uživatel. Americký nejvyšší soud stanovil, že nelze přijmout zákon omezující média v šíření pravdivých informací, které byly získány legálně. V tomto případě se může jednat třeba o jména obětí domácího násilí či znásilnění.

Nová evropská směrnice se k této problematice staví zcela opačně: výmaz pravdivých informací o své osobě zveřejněné ostatními může uživatel požadovat stejně jako výmaz fotografie, kterou zveřejnil on sám a někdo další ji zkopíroval. Oba případy se vztahují k definici osobních dat jako veškerých informací týkajících se konkrétní osoby bez ohledu na jejich zdroj. Potom hrozí, že se např. z vyhledávače Google stane místo neutrální platformy nástroj cenzury EU. [Fleischer, 2011]

### 2.7.2 Riziko cenzury internetu

Zájmová skupina zaměřená na obranu svobody projevu, ochranu soukromí a osobních údajů před zásahy státu, Big Brother Watch z Velké Británie, o právu na zapomenutí prohlásila, že EU „přijala model, který povede k většímu dohledu a riziku cenzury“<sup>24</sup>. Její kritika se zaměřuje na právní nedostatky nové evropské normy z hlediska neschopnosti spravedlivě vyvážit práva a definovat územní dosah soudního rozhodnutí, a také z hlediska důsledků, které toto rozhodnutí bude mít na uživatele a internetové společnosti.

Jestliže evropští uživatelé internetu mohou požádat o vymazání odkazů na informace na webu, které nejsou v rozporu se zákonem, ale právě naopak, jedná se o naprosto legální obsah, pouze tehdejší aktérům poněkud nepohodlný, jde zcela jistě o cenzuru. Události popisované v článcích internetových periodik se také vždy netýkají pouze jediné osoby a může nastat situace, kdy se jeden z účastníků dávné události dožaduje práva na zapomenutí, zatímco ostatní nikoliv. Nebo si dokonce přejí, aby informace o této události zůstala v paměti internetu zachována.

Rovněž podle stanoviska generálního advokáta SDEU Niila Jääskinena z 25. června 2013<sup>25</sup> „samotná subjektivní preference nepředstavuje legitimní důvody ve smyslu čl. 14 písm. a) směrnice“ pro vymazání takových osobních údajů z výsledků vyhledávání, které jsou v rozporu se zájmem dotčené osoby. Pokud by tak bylo učiněno, poskytovatelé služeb internetového vyhledávače by se „museli vzdát své funkce zprostředkovatele mezi uživatelem a vydavatelem (majitelem zdrojové stránky) a museli by převzít odpovědnost za obsah zdrojové internetové stránky v případě potřeby tento obsah cenzurovat tím, že zamezí nebo omezí přístup k němu“. [Jääskinen, 2013]

<sup>24</sup> Prohlášení dostupné z: <https://www.bigbrotherwatch.org.uk/2014/05/ecj-ruling-provide-right-forgotten>.

<sup>25</sup> Dostupné z: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2013-06/cp130077en.pdf>.

### 3 Závěr

V článku bostonských právníků Samuela D. Warrena a Louise D. Brandeise s názvem Právo na soukromí si autoři již v roce 1890 stěžovali na skutečnost, že „nedávné vynálezy a obchodní metody“, jako jsou například „fotografické momentky a tiskový průmysl, vstoupily do nedotknutelného prostoru soukromého a domácího života“. Upozornili zde rovněž na „další krok, který musí být podniknut směrem k ochraně osobnosti“. [Warren a Brandeis, 1890]

V současné informační společnosti nabývá deklarovaná ochrana osobních údajů a soukromí uživatelů informačních služeb stále většího významu. Texty a veškeré audiovizuální materiály obsahující osobní údaje jsou totiž ve své digitální podobě dostupné celosvětově a trvale. V důsledku toho je třeba přijmout opatření vyvažující základní práva, jako je svoboda projevu, právo na informace nebo svoboda podnikání na jedné straně a ochrana osobních údajů a soukromí fyzických osob na straně druhé. [Jääskinen, 2013]

V dnešní době zřejmě nikdo nepochybuje o tom, že se internetové vyhledávací nástroje staly nepostradatelnými při zobrazování informací zveřejněných na internetu. Připomínají tak uživatelům polozapomenuté události a někdy mohou dokonce vyvolávat vzpomínky nežádoucí. Moc, kterou mají vyhledávače při odkrývání informací, postavila naši společnost před nová dilemata týkající se povinností správců dat, např. před otázky, zda mají vyhledávače právo zveřejňovat potenciálně citlivá témata vztahující se k našim životům, zda by vyhledávače měly jednat jako nestranné informační databáze bez filtrování nepříjemných či irrelevantních informací, stejně jako tak činí tradiční knihovny, anebo zda dokonce máme právo požadovat po vyhledávačích, aby se konkrétní informace nezobrazovaly v jejich výsledcích vyhledávání.

Soudní pře Costeja versus Google Spain znovu nastolila otázky hranic mezi právem na soukromí a svobodným přístupem k informacím v digitální éře. Obě práva jsou pevně zakotvena v primárním právu EU prostřednictvím Listiny základních práv a v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv. Žádné z těchto práv však není absolutní a vždy je třeba nastolit rovnováhu mezi přístupem k informacím a ochranou soukromí. Nejedná se přitom v žádném případě o nový střet zájmů. Ten existuje již po staletí a byl utvářen historickými, kulturními a sociálními faktory. Technologický vývoj posledních dvaceti let však vyvolal novou diskuzi o vztazích mezi těmito základními právy.

Rozsudkem SDEU ze dne 13. května 2014 ve výše uvedeném soudním sporu bylo ustanoveno právo na zapomnění a také zde byla prezentována myšlenka, že osobní údaje nemají být uloženy v databázích na dobu neurčitou. Koncept práva na zapomnění v prostředí internetu vznikl na základě požadavků jednotlivců na život bez digitální stigmatizace jako důsledku určité události v minulosti. V rozsudku bylo jednoznačně stanoveno, že provozovatelé internetových vyhledávačů jsou zodpovědní za proces zpracování takových osobních údajů uživatelů internetu, které byly na webových stránkách publikovány třetími osobami. Takové ustanovení znamená nepochybně významný milník v chápání ochrany osobních údajů nejen na evropské, ale i celosvětové úrovni.

Právní termín právo na zapomnění byl vytvořen poměrně nedávno, má však své intelektuální kořeny ve francouzském právu, tzv. droit à l'oubli, které může být implementováno v různých formách: buď v podobě úplného vymazání údajů o předchozí kriminální aktivitě žadatele, nebo jako právo na vyjmutí těchto údajů z webu. SDEU svým rozsudkem jednoznačně upřednostnil druhý přístup a stanovil, že každý občan EU má právo požádat Google o odstranění odkazů na informace o své osobě, které jsou „neadekvátní, irrelevantní nebo nadále nerelevantní, anebo nadměrné“. Dříve byly podobné žádosti o odstranění vymezeny podstatně úžeji, a to například jako pirátský obsah nebo jiné nelegální informace. Rozsudek tak jednoznačně rozšířil možnosti jednotlivce, jak získat kontrolu nad svými osobními údaji zveřejňovanými online.

Rozsudek rovněž vyvolal vlnu kritiky nejen od společností provozujících vyhledávače, ale také ze strany odborné veřejnosti zabývající se svobodou projevu, která vidí v uložení nových povinností internetovým vyhledávačům nebezpečný precedent zamezující volnému oběhu informací na internetu. SDEU svým rozhodnutím navíc nutí vyhledávače, aby na sebe vzaly roli rozhodčích v otázkách základních práv uživatelů, což je naprosto cizí jejich původně zamýšlenému účelu, pro který byly založeny, a sice generování zisku.

Rozsudek je naopak vítán jako příležitost pro občany EU získat větší kontrolu nad svými osobními údaji zveřejněnými v prostředí internetu. Tím, že rozsudek zpochybnil myšlenku, že by informace nacházející se na webu tam měly zůstat natrvalo, pozvedl práva jednotlivce nad ekonomické zájmy soukromých společností, které osobní údaje zpřístupňují světu.

Občané EU nyní tedy mají větší kontrolu nad tím, jaké informace se o nich na internetu objeví po zadání jejich jména do vyhledávače. Zásadní změnu lze vidět v tom, že sami uživatelé internetu, nikoliv vyhledávací algoritmy, určují, které odkazy mohou být za určitých podmínek vyňaty z výsledků vyhledávání s tím, že původní obsah na příslušných stránkách zůstane i nadále zachován.

## Použitá literatura

BIG BROTHER WATCH. The ECJ ruling does not provide „the right to be forgotten“ [online]. 2014-05-14 [cit. 2015-09-02]. Dostupné z: <https://www.bigbrotherwatch.org.uk/2014/05/ecj-ruling-provide-right-forgotten/#>.

CURTIS, Sophie a Alice PHILIPSON. Wikipedia founder: EU's Right to be Forgotten is ‚deeply immoral‘. The Telegraph [online]. 2014-08-06 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/technology/wikipedia/11015901/EU-ruling-on-link-removal-deeply-immoral-says-Wikipedia-founder.html>.

ČESKO. Nejvyšší soud. 30 Cdo 4280/2011. 2012. In: Nejvyšší soud České republiky: Rozsudek NS ČR. Brno, 3. 7. 2012. Dostupný také z: <http://kraken.slv.cz/30Cdo4280/2011>.

ČESKO. Zákon č. 101/2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 32. Dostupný také z: <https://www.uoou.cz/zakon-c-101-2000-sb-o-ochrane-osobnich-udaju-a-o-zmene-nekterych-zakonu-ve-zneni-ucinem-od-1-ledna-2015/ds-3109/archiv=0&p1=1261>. ISSN 1211-1244.

EVROPSKÁ KOMISE. Eurobarometer Special Surveys: Attitudes on Data Protection and Electronic Identity in the European Union: Report [online]. In: Public Opinion. 2011, 2015-06-22 [cit. 2015-12-02]. Dostupné také z: [http://ec.europa.eu/public\\_opinion/archives/eb\\_special\\_359\\_340\\_en.htm#359](http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_359_340_en.htm#359).

EVROPSKÁ KOMISE. Myth-Busting: The Court of Justice of the EU and the „Right to be Forgotten“ [online]. Č. 8 [cit. 2015-08-27]. Dostupné také z: [http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/factsheets/factsheet\\_rtbf\\_mythbusting\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/factsheets/factsheet_rtbf_mythbusting_en.pdf).

EVROPSKÁ UNIE. Evropa 2020 [online]. Brusel, 2010 [cit. 2015-10-25]. Dostupné také z: [http://ec.europa.eu/europe2020/index\\_cs.htm](http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm).

EVROPSKÁ UNIE. Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů). 2012. Dostupné také z: [http://data.idnes.cz/soubory/pravo/A120417\\_VR\\_NARIZENI\\_25022012.PDF](http://data.idnes.cz/soubory/pravo/A120417_VR_NARIZENI_25022012.PDF).

EVROPSKÁ UNIE. Rámcové rozhodnutí Rady 2008/977/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. 2008. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32008F0977>.

EVROPSKÁ UNIE. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Lucemburk, 1995, číslo 95/46/ES. Dostupná také z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A31995L0046>.

EVROPSKÁ UNIE. Soudní dvůr. C-131/12. 2014 In: Soudní dvůr Evropské unie: Rozsudek SDEU. Lucemburk, 13. 5. 2014. Dostupný také z: [http://curia.europa.eu/juris/document/document\\_print.jsf?doclang=EN&docid=152065](http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?doclang=EN&docid=152065).

FLEISCHER, Peter, 2011. Foggy thinking about the Right to Oblivion. Privacy..? [online]. [cit. 2015-08-31]. Dostupné také z: <http://peterfleischer.blogspot.cz/2011/03/foggy-thinking-about-right-to-oblivion.html>.

FLEISCHER, Peter, 2012. The right to be forgotten, or how to edit your history. Privacy..? [online]. 2012 [cit. 2015-08-31]. Dostupné také z: <http://peterfleischer.blogspot.cz/2012/01/right-to-be-forgotten-or-how-to-edit.html>.

JÄÄSKINEN, Niilo, 2013. Google Spain SL Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) Mario Costeja González: Stanovisko generálního advokáta Niila Jääskinena. Dostupné také z: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2013-06/cp130077en.pdf>.

JŮZOVÁ, Jana, 2016. Právo na zapomnění v prostředí internetu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. 83 s. Vedoucí práce Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/160223/>.

Kauza Costeja vs. Google Spain. ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ. [online]. 2012, 11. 6. 2012 [cit. 2014-08-18]. Dostupné také z: <http://www.uoou.cz/kauza-costeja-vs-google-spain/ds-1849/archiv=0&p1=2589>.

KUČEROVÁ, Alena, 2012. Zákon o ochraně osobních údajů: komentář. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck. xvii, 516 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-226-0.

MÍŠEK, Jakub a Jakub HARAŠTA, 2015. ANALÝZA PRAKTICKÝCH DOPADŮ ROZHODNUTÍ SOUDNÍHO DVORA EU VE VĚCI GOOGLE SPAIN. Bulletin advokacie [online]. 2015-03-16 [cit. 2015-11-21]. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/analiza-praktickych-dopadu-rozhodnuti-soudniho-dvora-eu-ve-veci-google-spain?browser=full>.

Right to be forgotten. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 18. 8. 2015 [cit. 2015-08-27]. Dostupné také z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Right\\_to\\_be\\_forgotten](https://en.wikipedia.org/wiki/Right_to_be_forgotten).

SLANINA, Jan. PRÁVO BYT ZAPOMENUT A DALŠÍ DOPADY ROZSUDKU SDEU C-131/12 GOOGLE SPAIN. Epravo.cz [online]. 2014, 9. 6. 2014 [cit. 2014-08-31]. Dostupné také z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-byt-zapomenut-a-dalsi-dopady-rozsudku-sdeu-c13112-google-spain-94498.html>.

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA. Zákon o rehabilitaci pachatelů. 1974. Dostupný také z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/53/contents>.

WISE, David A. a Mark MALSEED, 2005. Google story. Praha: Pragma, 2007. 363 s., [8] s obr. příl. ISBN 978-80-7349-034-8.

WARREN, Samuel a Louis BRANDEIS, 1890. The Right to Privacy. Harvard Law Review. 6( 5).

WIKIMEDIA FOUNDATION. Transparency Report [online]. 2015 [cit. 2015-12-02]. Dostupné z: <https://transparency.wikimedia.org>.

JŮZOVÁ, Jana. Právo na zapomnění v prostředí internetu. *Knihovna: knihovnická revue*. 2016, 27(2), 68–81. ISSN 1801-3252.